

Innledning

På Retfærds årlige seminar, i år arrangert av de finske og svenske redaksjonene på Åland i mai, var temaet internasjonalisering ment å få en sentral plass. Gjennom ulike innlegg og diskusjoner skulle vi belyse problemer som følger i internasjonaliseringens kjølvann, for såvel våre land som i forholdet mellom u- og i-land.

Dessverre medvirket svenske innvandringsmyndigheter gjennom sin rigide praksis til at det planlagte programmet ble sterkt beskåret. Den kenyanske juristen Shadrock Gutto, tidligere universitetslektor i Kenya og Zimbabwe, var invitert til å holde foredrag om sanksjoner mot apartheidregimet i Sør-Afrika. Siden desember 1988 har Gutto vært asylsøker i Sverige og bodd i flyktningeleir.

Svenske innvandringsmyndigheter hadde ikke noe imot at Gutto forlot Sverige for å delta på et seminar i tre dager. Problemet var at de da ikke kunne garantere at han fikk returnere til Sverige. På *det*te området tillegges likebehandlingsaspektet en overordnet verdi: Hos innvandringsmyndighetene heter det at man må holde seg til de lover og regler som gjelder og at man ikke kan gjøre unntak for profesorer.

Regelverket praktiseres på tilsvarende måte i de andre nordiske land. Kombinert med langvarig saksbehandling og opphold i flyktningeleire, asylmottak o.l. der man er henvist til passivitet, fungerer det første 1/2-1 år i et nytt land sosialt og helsemessig nedbrytende. Nektelsen av å la Gutto delta i vårt seminar på Åland kan bidra til å sette fingeren på nok en side ved de nordiske lands skjødesløse og kritikverdige behandling av utlendinger.

Dette nummeret inneholder mye stoff med internasjonale perspektiver. Det er rettshistoriske bidrag, artikler om EF, en artikkel om bioteknologi i internasjonalt perspektiv, om internkontroll som arbeidsrettslig reguleringsform og om repressive tendenser i det svenske samfunnet.

Inger Dübeck skriver om tendenser i amerikansk rettshistorie. Med bakgrunn i interesse for samfunnsvitenskapene og humaniora er utviklingen preget av tverrfaglighet og at nye metoder og teknikker tas i bruk. Et økende innslag av kvinner, også fra fargete minoriteter, har bidratt til å styrke forskningen. Dübeck mener at det er sjelden å se en så sterk og bevisst iver etter å skrive rettshistorie på en ny måte, og at det heller ikke er vanlig at rettsteori får så direkte betydning for rettshistorien.

Hjalte Rasmussen har skrevet om EF-domstolens betydning for utviklingen av EF-retten og om forholdet mellom EF-retten og nasjo-

nal rett. I en periode på 70-tallet med manglende besluttsomhet i EF's politiske organer opptrådte EF-domstolen med klar politisk profil for å framskynde integrasjonsbestrebelsene. Med større beslutningsvilje i de politiske organer på 80-tallet er domstolens politiske ansikt blitt mindre framtreddende. Etter Rasmussens oppfatning befinner vi oss nå i en periode med rettslig usikkerhet. De kommende års praksis vil vise hvilke nye veier EF-retten vil utvikles etter.

Elisabeth Thuesen tar opp EF's forslag om felles regler for fjernsynsvirksomhet. Mens medlemsstatene har overlatt til EF å sikre fri bevegelse for varer, personer og tjenesteytelser, har EF foreløpig ikke kompetanse til å fastlegge det enkelte medlemslands kulturpolitikk. Konflikten dreier seg dermed om fjernsyn fortrinnsvis har en økonomisk eller kulturell side.

Cecilie Willoch gir en oversikt over bioteknologien i et internasjonalt perspektiv. Av de mange problemer som reiser seg, er det særlig grunn til å framheve to: For det første representerer eksporten av genetiske ressurser fra u-land til i-land en betydelig overføring av rikdom fra fattige til rike deler av verden. For det annet medfører den bioteknologiske utvikling en rekke problemer av faktisk og rettslig art. Et av avsnittene i artikkelen har overskriften »Et paradys for jurister«

Hans Petter Graver skriver om innføring av internkontroll som virkemiddel for å bedre arbeidsmiljøet på bakgrunn av norsk reformarbeid. Et utvalg har anbefalt at internkontroll blir innført som et generelt prinsipp i arbeidslivet, og Graver drøfter de ulike implikasjoner av en slik reform.

Janne Flyghed ser på repressive tendenser i det svenske samfunnet, med terroristlovgivning som det fremste eksemplet. Tendenser til rammelovgivning, generalklausuler og runde formuleringer må bekjempes. Dagens problem er ikke først og fremst »the open society and its enemies«, men »the closed society and its friends«, jfr. f.eks. »Ebbe Carlsson-saken«.

I dette nummeret bringer vi tre bokanmeldelser. *Inger-Johanne Sand* har anmeldt Ole Krarups »Den juridiske virksomhet«, *Martin Scheinin* har anmeldt Martin Breum og Aart Hendriks (ed.) »AIDS and Human Rights« og *Karl Christian Lammers* skriver om »Justiz im Dritten Reich 1933-1940« av Lothar Gruchmann.

Dette nummeret er redigert av den norske redaksjonen.